

ODMARALIŠTE U OAZI**OASIS RESORT**Jelenko Lakić, *Fakultet tehničkih nauka, Novi Sad***Oblast – ARHITEKTURA**

Kratak sadržaj – Rad se sastoji iz tekstualnog dijela, teorijske analize i grafičkih priloga. U tekstu su obrađene teme vezane za koncept projekta, analiza uticaja na arhitekturu islamskog i arapskog svijeta i samih uslova nepristupačnog podneblja.

Ključne reči: Arhitektonsko projektovanje, oaza, pustinja, Saudijska Arabija.

Abstract – This paper work consist of a textual part, theoretical analysis and graphic attachments. The text contains all the topics related to the concept of design, influenc factors in arabian and islamic architecture and desert as an living space.

Keywords: architectural design, oasis, desert, Saudi Arabia.

1. UVOD

Pustinja je nepredvidiva i nepristupačna, ali često primaljiva kao avanturistička atrakcija ili bijeg od urbane stvarnosti. Jedan takav bijeg od urbane stvarnosti je definisan u konkursnom zadatku koji je i tema ovog projekta.

Konkursni zadatak je jasno formulisan, lokacija je dovoljno pojašnjena takođe u konkursnom zadatku možemo dobiti određen i jasan broj informacija o samoj kulturi i načinu života na Arabijskom poluostrvu.

Iako je zadatak približno pojašnjen, samo kreiranje riješenja je zahtjevalo određeno dodatno istraživanje. Istraživanje se odnosilo na samu tradiciju arapskog i islamskog svijeta ali takođe i na odnose u arapskom društvu, pravima žena i načina na koja se ograničenja primjenjuju. Posebnu pažnja je data vezi objekta sa okruženjem, načinom na koji korisnici komuniciraju sa unutrašnjim prostorom, baštom ili atriumom i spoljašnjim nepreglednim prostranstvima pustinje.

Oaze modernog doba predstavljaju posebna mjesta odmora, koja omogućavaju posebnu vezu korisnika sa izolovanom prirodom usljed pustoši. One pružaju osjećaj sigurnosti i zaštićenosti od opasnosti suvog pustog okruženja koji prijete opstanku čovjeka.

NAPOMENA:

Ovaj rad proistekao je iz master rada čiji mentor je bila dr Ivana Miškeljin, vanr. prof.

2. ISTRAŽIVANJE

Istraživanjem su obuhvaćeni faktori tradicije, kulture religije i lokacije i njihov uticaj na arhitekturu.

2.1. Lokacija

Pustinja je nepredvidljiva, jedinstven fenomen, naizgled bezživotna i suva, a opet nastanjena florom i faunom koja odupire i prilagođava se nemilosrdnim uslovima koje pustinja nudi.

Još više je interesantna prilagodljivost čovjeka takvim uslovima, za razliku od čovjeka ostali biljni i životinjski svijet je često autohton, odnosno jedinstven za takvo podneblje i vjerovatno ne bi opstao u drugačijim uslovima. Dok za ljudsko biće pustinja može značiti kraj za pojedine vrste pustinja predstavlja život i način opstanka.

Ali iako su uslovi koje pustinja nudi nehumani i tesko održivi čovjek se na sve navikne.

Za arapski svijet život u pustinji nije stvar navike i prilagođavanja već je deo načina života utemeljenom kroz vjekovnu borbu za opstankom, osim borbe za prevlast i hijerarhiju u društvu civilizacija pustinje se susreće i sa drugim opasnostima koje priroda nudi. Ali osim opasnosti priroda nudi i šansu, bez obzira koliko uslovi bili neizdrživi pustinja daje šansu životu. Ta šansa je data u vidu oaza.

Oaze su prirodno ili vještački stvoreni uslovi za život u nepristupačnim i neodrživim habitatima, često snabdjevene podzemnim izvorištima iz kojih se voda crpi i koristi za održivu poljoprivredu u njenoj okolini. Oaze su poznate i kao važne tačke u prometu i trgovini, mjesto za odmor u sred nepristupačnog prostranstva koje je potrebno savladati ka cilju putovanja. Na taj način uvidamo značaj oaze i kao turističke destinacije savremenog doba. Na nju gledamo kao na mjesto za bijeg od urbane sredine i buke, odmor od savremenih problema s kojim se svakodnevno susrećemo.

Zbog sve bržeg razvoja tehnologija i mehanizacije značaj oaze kao prometne tačke opada. U savremenom dobu sredstva transporta mogu da pređu i po nekoliko stotina kilometara u svega od nekoliko sati, no oaza kao mjesto za odmor i bjeg od urbane stvarnosti dobija više na značaju, što je uzročna posljedica urbanizacije i rasta standarda stanovništva.

Specifičnost lokacije uveliko može uticati na dalji razvoj područja, a blizina grada predstavlja najbolju kombinaciju za takav razvoj.

2.2. Karakteristike arapske tradicije

Najveći uticaj na arapsku tradiciju ima Islam kao religija, podneblje odnosno klimatske karakteristike i nepregledna pustoš pustinje i njen kolorit.

U Islamskoj arhitekturi ističe se apstraktnost forme, dekorativni elementi kroz formu, a takođe i kroz vizelne prikaze u prostoru. Kada povežemo ove osnovne karakteristike sa elementima karakteristika podneblja (velika osunčanost, suvoća vazduha i pustoš prostora) ostaje nam niz ostvarljivih mogućnosti [1].

Svjetlost je nešto što nam omogućava prvu interakciju s prostorom, materijalima i formom, ali najvažniju funkciju svjetlosti u ovom kontekstu vidim u njenom kreiranju senke, prostor dobija interesantnu igru senki kroz apstraktnost forme i dekoraciju unesenu u tu formu što je najčešći vid kreiranja arapske tradicije u arhitekturi [2].

Drugi element koji bih povezao sa tradicijom jeste pustoš, koja je mnogo više dominantna u konkretnom projektu. Tu pustoš bih mogao objasniti kroz odnos mase i praznog prostora, prazan prostor se prožima kroz masu, odnosno objašnjeno na samom projektu oaze, masa valova kao najbolja predstavljena slika nepredvidivosti pustinje ispresjecana je prazninom u ovom slučaju improvizovanim otiskom stopala. Iako bi se na određenim podnebljima očekivalo pronalaženje određenih elemenata u toj praznini poput nagomilanih barica vode posle otiska stopala u blatu ili betonu, u arapskoj kulturi odnosno karakteristikama pustinje ne pronalazimo ništa do ispražnjenog prostora ostavljenog vjetru koji bi eventualno promjenio oblik mase i ostavljenom životu koji bi eventualno kreirao novi otisak u pijesku.

2.3. Kulturne razlike kao sredstvo oblikovanja prostora

U arapskoj tradiciji i islamskoj religiji uloga muškarca, žene i djeteta jasno je definisana i razdvojena. Ova područja u kojima religija igra izraženu ulogu poznata su po ograničenim pravima i strogim kaznama. Najviše ograničenja se odnose na prava žena, te s tim i arhitektura se prilagođava prema takvim zahtjevima [3].

U Saudijskoj Arabiji prava žena su striktno ograničena, ta ograničenja se odnose na sve dnevne potrebe u životu. Muškarac koji je u trenutku čuvar žene ima pravo da odluči o svemu, žena često ne sme da napusti prisustvo „čuvara“, za sve odluke po pitanju braka, putovanja ili bilo koje druge aktivnosti žena treba da dobije odobrenje od „čuvara“.

Čuvar može biti bilo koji muški član porodice, a najčešće po vjenčanju ženin čuvar postaje njen suprug. Muškarac posjeduje potpuni autoritet i zadužen je za osiguranje primanja i sigurnosti porodice, od žena se očekuje da vode računa o potrebama porodice da pripremaju hranu i da održavaju dobro raspoloženje u domu.

Djeca u arapskoj porodici žive sa roditeljima sve dok se ne vjenčaju ukoliko dijete napusti roditeljsku kuću zbog studiranja ili bilo kog drugog razloga oni su dužni da se vrate roditeljima po završetku istog.

Svaka okupljanja muških članova porodice se najčešće dešavaju u prostorijama koje se zovu „majalis“ u kući najstarijeg člana. Ova okupljanja mogu biti veoma velika i mogu obuhvatati i komšiluk.

Takva okupljanja su izražena i među ženskim članovima, žene takođe mogu da organizuju okupljanja u tzv. „majalis“ prostorijama za žene.

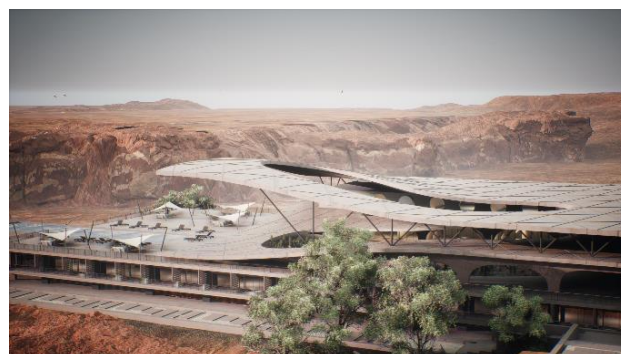
U moderno vrijeme prava žena se poboljšavaju te često porodice imaju poslugu za obavljanje kućnih poslova, brigu o djeci i ostale potrebe, te s tim često su potrebne posebne prostorije za poslugu jer u velikom broju slučajeva porodica obezbjeđuje prostor za boravak i stanovanje posluge.

Još jedan od važnijih faktora koji ima važnu ulogu u organizaciji prostora arapske porodice jeste dvorište, bašta ili atrijum. Pri primanju posjetilaca ili gostiju često se boravak muškaraca i žena odvaja u posebne prostorije koje su razdvojene baštama.

3. OPIS OBJEKTA

Forma konceptualnog rješenja je naglašena organskim oblicima, odnosno jednostavnim i dinamičnim pokretom. Kroz projekat sam želeo da naglasim elemente pustoši i lakoće kao i najvažniji element unutrašnje praznine.

Pustinja je takođe takva, često zalutali putnici u pustinji kao jedini znak postojanja ljudske bliskosti i nade traže u privremenim tragovima u pijesku, takvi pomalo iščezli daju nadu u opstanak i pronalazak izlaza.

Slika 1. Prostorni prikaz

Kroz formu sam takođe želeo da predstavim takvu nadu oaze. Objekat iz ptičije perspektive izgleda poput otiska stopala, ti otisci stopala su prazni, ispunjeni pustinjskom vegetacijom odaju utisak suvoće i pustoši.

Na drugim podnebljima otisak stopala u blatu bi se vremenom napunio vodom i činio manju baricu. U pustinjskim uslovima vode nema, te forma ostaje pusta i dinamična u iščekivanju vjetra da njenu dinamičnu formu promjeni i prazninu ispuni.

Ali zašto baš dinamika forme kao element pustoši? Pustinja može da bude bilo šta, pjesak u suvim područjima sa mnogo osunčanosti, led u hladnim dijelovima planete pa i voda u nepreglednim prostranstvima okeana.

Karakteristika pustinje je odsustvo elemenata potrebnih za život, ekstremni klimatski uslovi i nepregledna prostranstva ništavila. Iako je nepovoljna za opstanak života ona sama predstavlja život, pustinja se kreće, a to kretanje uslovljavaju ekstremni klimatski uslovi, poput glečera na polovima, vodenih talasa pod uticajem tektonskih pokreta ili oluja nad okeanim, tako i piješčana pustinja vremenom mijenja svoj oblik.

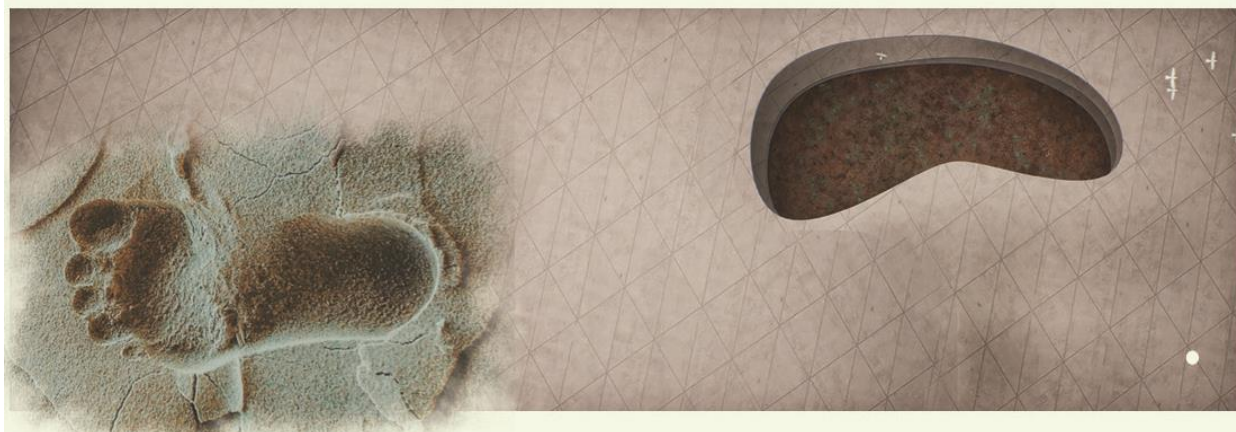
Život na planeti Zemlji uvijek nađe način za opstanak, pa čak i u pustinjama. Često taj opstanak se pronalazi u dubinama pustoši pod površinom se otvara jedan potpuno novi svijet. Na taj način se i formirala forma pustinjskog dinamičnog traga u pijesku.

Kompozicija dijeli verikalnu ravan, objekat je slojevit, unutrašnjost slojeva je praznoća ispunjena skrivenim životom, dok ugažena forma stopla otvara nove vizuelne percepcije svijeta tom skrivenom životu.

Inspiracija prikazana na slici 3.

Slika 2. Prostorni prikaz

Slika 3. Inspiracija forme

3. ZAKLJUČAK

Cilj projektnog rješenja jeste da zadovolji zahtjeve korisnika i zahtjeve investitora, a ujedno da se odnosi okolini sa poštovanjem i skladnim odnosom. Kulturološke specifičnosti bile su jedan od najvećih izazova kroz projektovanje. Istraživanje tradicije i načina života na arapskom poluostrvu mi je pomoglo da ostvarim blisku zamisao o tome šta bi moglo predstavljati savremeni objekat u skladu sa tradicijom i podnebljem.

Drugi važan izazov su bile prilazne putanje i način razdvajanja prostora prema zahtjevima.

Dizajn objekta odlikuje se kompleksnošću organske forme kroz koju je moguće zamisliti mističnost pustinje kroz hladne arapske noći vrele dane.

Sa svojom materijalizacijom i koloritom objekat se utapa u okruženje i tako pokušava da čini jednu zamislivu cjelinu.

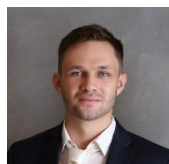
Lokacija je ciljano izabrana kao egzotična oaza za odmor koja slušao kao mjesto za bijeg od gradske gužve i buke. Iako naočigled izolovana lokacija je dobro povezana sa gradom već postojećim putnim pravcima.

Sa svim ovim objašnjenjima možemo zaključiti da objekat ispunjava naveden poletni cilj- usluga, lokacijom potrebe. Takođe je prisutno, vidljivo i razumljivo mjesto okupljanja što postiže izgledom i lakoćom forme.

4. LITERATURA I INTERNET IZVORI

- [1] <https://www.archdaily.com/162101/ad-classics-institut-du-monde-arabe-jean-nouvel>
- [2] <http://www.jeannouvel.com/en/projects/institut-du-monde-arabe-ima/>
- [3] <https://www.ecomena.org/sustainability-islamic-architecture/>

Kratka biografija:

Jelenko Lakić rođen je u Loznici 1993. god, Republika Srbija. Master akademske studije, smjer Dizajn enterijera upisao je 2020. godine. Master rad iz oblasti Arhitektonskog projekta i oblikovanja , odbranio je u 2022. godini.

kontakt: jelenkolakic12@gmail.com